

цинская служба осуществлялась и венецианскими пограничными надинтендантами. В Боке Которской было три таких надинтенданта — в Которе, Герцег-Новом и Будве, причем, будучи деятелями медицинских центров в Боке Которской, они всегда избирались из числа местных жителей.

В целях быстрого получения информации о появлении заразных заболеваний в соседних с Бокой Которской более близких или отдаленных районах, медицинские центры и пограничные надинтенданты поддерживали непосредственно или через представителей венецианских властей корреспонденцию с медицинскими органами Дубровника, венецианскими консулами в Албании и даже с венецианским послом в Константинополе.

В настоящей статье деятельность медицинско-информационной службы показана в связи с вспышками заразных заболеваний в Герцеговине и Подгорице в период с 1763 по 1766 год. Наряду с этим говорится и о мерах, применявшихся в Боке Которской, в целях предотвращения перенесения на ее территорию заразных заболеваний.

O PORIJEKLU OBITELJI TROGIRSKOG APOTEKARA KRELJUTIĆ-DELALE

Hrvoje TARTALJA

U NAŠOJ HISTORIOGRAFIJI NA VIŠE MJESTA SE POSTAVLJA da trogirski obitelj Delale potječe od poznate grofovske obitelji Seymour of Somerset iz Engleske¹. Navodi se da je sredinom 16. st. došao u Trogir jedan od članova engleske lordovske obitelji Seymour of Somerset, koji su bili u srodstvu i s kraljem Henrikom VIII. Taj je Seymour bio apotekar i alkemičar i na svojoj je apoteci u Trogiru postavio grb na kojemu su bila dva sjedinjena krila na crvenom polju s natpisom: Seymour Count of Somerset. Kako je narodu bilo teško izgovarati to strano ime, počeo je toga apotekara nazivati Kreljutić, i to po krilima na grbu, koje je narod krivo izgovarao „krela“. Kasnije je talijaniziranjem toga prezimena nastao najprije naziv Dalle Ale a u 19. st. elizijom je nastalo prezime Dellale ili Delalle odnosno Delale, poznate trogirski porodice čiji potomci žive još i danas. U vezi sa ovim treba reći da i danas postoji u Italiji obitelj s istim prezimenom.

Radi provjere vjerodostojnosti tih podataka, u cilju utvrđivanja činjeničnog stanja učinimo slijedeće:

1. analiziraćemo dokumente koji bi govorili tome u prilog i citirati one dokumente čiji autori tu obitelj ne spominju, iako bi to po sadržaju njihovih djela trebalo očekivati;

2. kako je grb jedan od osnovnih objektivnih dokaza, izvršićemo konfrontaciju grbova obitelji Delale i Somerset;

3. ustanovićemo o kojemu bi se grofu Somersetu moralo raditi, što je na izgled moguće, jer je u potpunosti poznata genealogija jednog tako uglednog roda;

4. rasvijetličemo kako je bilo moguće da jedan član tako ugledne obitelji postane apotekar i alkemičar, zašto je došao baš u Trogir i kako je moglo doći do promjene njegova slavnog imena i grba;

5. analiziraćemo koje bi još pretpostavke mogle postojati u pogledu podrijetla porodice Delale?

Provodeći dosljedno našu studiju, citiraćemo u prvome redu one izvore koji govore u prilog toj tezi i to u dva pravca:

a) koji dokazuju tvrdnju o dolasku grofa Seymoura od Somerset u Trogir,

b) koji bi dokumentirali transmutaciju prezimena Somerset u Delale.

Za prvu postavku moramo odmah zaključiti da nemamo nikakvih arhivskih podataka, a da se ni prva ni druga ne spominju u djelima najstarijih i najboljih historičara Trogira, Ivana Lucića² i Pavla Andreisa³. Taj se podatak nalazi prvi put u rukopisu Jerolima Buffalisa, *Libro d'oro*, koji je datiran sa 1776. godinom⁴. Buffalis je bio poznati heraldičar i sakupio je u svom rukopisu sve raspoložive podatke o trogirskom plemstvu. No njegov rukopis je nastao u drugoj polovini 10. st., a po njegovim tvrdnjama odvjetak obitelji Seymour došao je u Trogir polovinom 16. st. Tu imamo vremenski razmak od oko 200 godina.

Taj je rukopis izvor kojega su se onda držali svi oni koji su kasnije o tome pisali. Prvi je na temelju toga dao podatke Friedrich Heyer von Rosenfeld, ali on stavlja u sumnju njegovu istinitost. Tako on navodi da Delale „tobože“ potječu iz Engleske i da bi „trebali biti“ potomci obitelji Seymour, i sve to stavlja pod znak pitanja⁵. No, on ne sumnja u postojanje trogirske plemićke obitelji Delale koja se ranije zvala Kreljutić. Heyer von Rosenfeld se ističe kao poznavalac našega plemstva i izdao je zapravo heraldičku enciklopediju o plemićima Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. Kao stručnjak on skeptički prima podatke, po svoj prilici uzete od Buffalisa, o engleskom podrijetlu te obitelji, i on ih samo kroničarski citira s velikom rezervom. S druge strane prilično sigurno postavlja tvrdnje o starosti trogirskih plemića Delale i o postanku tog prezimena iz Kreljutić. Dakle, ni u ovom slučaju nemamo potvrdu za onu najvažniju prvu kariku o dolasku grofa Seymour od Somerseta u Trogir, a da su bilo kakvi jasni dokazi postojali, sigurno bi ih Heyer von Rosenfeld poznao i upotrebio.

Daljni podaci za tu tezu nalaze se kod Viktora Antona Duišina u *Zborniku plemstva*⁶, koji obrađuje i plemićku obitelj Delale. On svoje podatke bazira na Buffalisovim i Heyer von Rosenfeldovim, ali napominje da je podatke sakupljao i od dotičnih plemićkih obitelji, a to je ponekad prilično nepouzdan izvor. Duišin u prilog one osnovne teze ne donosi nikakve nove podatke, jedino zaključuje da Buffalis nije imao razloga da poenglezi jednu trogirsku porodicu i da je imao, bez sumnje, pouzdana vrela. Koja su to? Pitanje ostaje otvoreno, a baš je to najvažnije.

Za drugo pitanje, kako je nastala izmjena prezimena Kreljutić u Delale postoje dokumenti u matičnim knjigama u Trogiru, te je osnovne podatke sakupio Ante Delalle⁷. Te su se knjige počele voditi 1569. god. i time otpada mogućnost da se u njima pronađe prezime Seymoura od Somerseta, ukoliko su oni ranije došli u Trogir. O obitelji Kreljutić nalazimo prve podatke 1582. godine, te se spominju Mihajlo Kreljutić i njegova žena Mandalina, a u vezi s krštenjem njihova sina Zuana (Ivana)⁸. Zatim im se 18. maja 1584. rodilo drugo dijete, ovog puta kćer Jerolima. Posljednji put se ime Kreljutić u matičnim knjigama spominje 30. jula 1616.⁹ Tad se Zuanu Kreljutiću i njegovoj ženi Bunavi rodio sin kojemu su dali ime Mihajlo. No već slijedećeg puta tj. dvije godine kasnije, 12. juna 1618. spominje se Zuane dalle Ale među umrlima i navodi se, da je bio pokopan u crkvi sv. Domenika¹⁰. Iz toga bi se moglo zaključiti da su ta dva Ivana, onaj iz 1616. i ovaj već umrli iz 1618. istovetni i da se za njegova života izvršila transkripcija prezimena s hrvatskog na talijanski. Utvrđeno je nadalje da se grobnica obitelji Delale zaista nalazila u crkvi

sv. Domenika, ali je 1852. bio dignut cijeli stari pločnik sa svima grobovima¹¹. Time je nestala još jedna mogućnost da se na temelju imena upisanih na grobnicama eventualno dokaže podrijetlo porodice Delale.

I od tada se stalno nailazi u matičnim knjigama na porodicu Delale, pa je sigurno i Buffalisu ta knjiga poslužila kao izvor za podatke o promjeni prezimena. Jedino je on izmijenio pogrešno pisanje riječi Alle u ispravno Ale, s jednim „l“. Kasnije, u 19. stoljeću, došlo je do elizije te se prezime pisalo kao jedna riječ, i to opet raznoliko, prema stručnosti pisara: Dellalle, Dellale ili Delalle.

Iz svega proizlazi da je tačna postavka o transformaciji imena Kreljutić u Delale, dok nedostaju dokumenti u prilog tvrdnji o podrijetlu te obitelji.

Ovdje se postavlja još jedan problem. Ova se porodica ne spominje u najstarijim povijesnim podacima o Trogiru i to ni pod jednim od triju vidova. Lucić u svojem historijskom opisu Trogira, koji je tiskan u Veneciji 1674, spominjući mnoge ugledne i plemićke obitelji, ne navodi podatke za obitelj Delale¹². Vremenski je ta knjiga najbliža času, kada je navodno Seymour došao u Trogir i otvorio svoju apoteku. Razlika je nekih 100 godina, ali se i ta razlika smanjuje ako se uzme u obzir da je Lucić i prije tiskanja knjige proučavao povijest Trogira, sakupljao podatke za svoju knjigu, među kojima su važno mjesto zauzimala i plemićke obitelji, koje su sudjelovale u toj povijesti. Teško je protumačiti kako mu je moglo izbjeći tako poznato ime, kao što je grofova Seymour od Somerseta. Što ne spominje Kreljutiće, koji su sigurno u to doba živjeli u Trogiru, može se tumačiti jedino pretpostavkom da se radilo o nižem rodu bilo građanskom bilo plemićkom koji nije imao udjela u stvaranju povijesti Trogira.

Drugi stari povijesni prikaz potječe od Andreisa, koji je pisao povijest Trogira u vremenu između 1673. i 1676.¹³ Ni u toj se kronici ne spominje ni obitelj Seymour ni Delale, iako se u posebnom poglavlju nabrajaju sve plemićke obitelji Trogira od 1420—1797, tj. za vladanja Venecije¹⁴. Taj popis svakako ne potječe od Andreisa, jer je on umro 1686, dok se podaci o plemstvu protežu sve do 1797. I Buffalis je imao udjela kod prepisivanja toga rukopisa, te mu je prema tome bio poznat i sigurno se njime koristio pri sastavljanju svoga povijesnog rukopisa. Kako ne poznamo izvore koji su stajali Buffalisu na raspolaganju za tu njegovu postavku, teško je dati konačan sud. No svakako je karakteristična činjenica što 100 godina starija djela ne pružaju nikakvih podataka u prilog Buffalisovoj tezi. Pomanjkanje svakog spomena o toj obitelji kod Lucića i Andreisa te relativno rijetki podaci i u matičnim knjigama govore bi u prilog tezi da je to bila neka mala obitelj koja nije imala vidljiva udjela u životu Trogira. Isto tako nije isključeno da se ona doselila u Trogir, a u tom bi slučaju bilo zanimljivo saznati odakle, kao i to, odakle potječu obitelji Delale, koje žive u Italiji.

Rezimirajući ovo prvo pitanje dolazi se do zaključka da ne postoje sigurni podaci o dolasku jednog člana obitelji Seymour od Somerseta iz Engleske u Trogir, a da za transformaciju imena Kreljutić u Dalle Ale i kasnije elizijom u Delale, postoje vjerodostojni podaci, u prvom redu u matičnim knjigama.

Ranije je napomenuto da se jedan od glavnih argumenata za dokazivanje pretvaranja Somersetovih u Delale temelji na grbovima. Navodni grof Seymour od Somerseta imao je u svojem grbu krila s natpisom „Seymour Count of Somerset“. Kako je narodu bilo teško izgovarati njegovo ime, to ga je po krilima počeo nazivati najprije Kreljutić, po narodnom izgovaranju „krela“ mjesto krila, i kasnije, Delale. Potrebno je i u tom ranijem tumačenju izvršiti korekturu. Prezime se nije promijenilo na temelju staroga izraza „krela“ nego „kreljuti“ (vidi: Rječnik hrvatskog ili srpskog jezika Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, Zagreb,

Grb obitelji Seymour
of Somerset

1898—1903). Da je prezime nastalo od riječi „krela“, onda bi moralo glasniti Krelić. Budući da nije tako nastalo, nego od izraza „kreljuti“, to je po svim pravilima nastalo hrvatsko prezime Kreljutić. To je jedna od najvažnijih indicija, budući da ne postoje nikakvi arhivski podaci. Ako je riječ o istoj plemićkoj obitelji, logično se može očekivati da im je i plemićki grb istovetan. Pogledajmo kako stvari stoje u tom pogledu.

Osnovne podatke o obitelji Dalle Ale-Creliutich i o njihovu plemićkom grbu daje Heyer von Rosenfeld¹⁵. Glavna karakteristika grba je koso položen štit sa krilima koja su raširena i okrenuta prema dolje, nad njima se u sredini nalazi mjesec, a iznad štita je kaciga s plaštem i raširenim krilima.

Drugi podatak o obitelji, njenom podrijetlu i grbovima nalazimo u ranije citiranoj knjizi Duišina¹⁶. Duišin donosi sliku dvaju grbova, od kojih je drugi istovetan sa navodima Heyer von Rosenfelda. Prvi grb, koji na vodi Duišin, nešto je drugačiji, ali ima sve bitne karakteristike koje spominje i Heyer von Rosenfeld. U štitu se i ovdje nalaze raširena krila, ali okrenuta prema gore i u dnu spojena. Među njima se u gornjem dijelu nalazi mjesec a iznad štita je kruna i anđeo raširenih krila.

Grb grofova Seymour od Somerseta mnogo je kompliciraniji¹⁷. Štit je razdijeljen na 4 dijela od kojih dva suprotna u dijagonali prikazuju krila neraširena i okrenuta prema dolje. Nad štitom je grb i ptica feniks, štit drže dvije lavolike fantastične životinje a ispod štita je vrpca s natpisom: *Foy pour devoir*.

Konfrontirajući ta dva grba dolazi se do zaključka da su to sasvim različiti grbovi. U grbu Somersetovih nisu krila osnovna karakteristika grba, kao kod Delala, a osim toga ta su krila sasvim drugačije stilski prikazana. Uostalom, elementi krila vrlo su česti u grbovima i na toj se osnovi ne mogu postavljati nikakve ekskluzivne tvrdnje o istovetnosti roda. Nadalje, dok su u grbu Delale krila naglašena i može se postaviti pretpostavka da ih je narod po njima nazvao Kreljutić, to se za grb Somersetovih ne bi nikako moglo tvrditi.

Dalje se tvrdi da je na grbu pisalo „Seymour Count of Somerset“, što narod nije mogao izgovarati, pa je apotekara—alkemičara nazvao Kreljutić. Kako se vidi, ni ta tvrdnja ne stoji, jer se na grbu obitelji Seymour od Somerseta nalazi francuski natpis u formi devize, kako se često nalazi u engleskim grbovima. Mnoge su od tih deviza, kao i u ovom slučaju, na

francuskom jeziku, a to nije samo utjecaj francuske kulture, nego i uskih rodbinskih veza. I Somersetovi su bili u rodbinskim vezama s poznatom francuskom plemićkom obitelji Beauchamp.

Nadalje je sasvim pogrešno citiran uz Somersetovo ime plemićki naslov „count“, budući da su ti Seymouri bili „duke“ of Somerset. Velika je razlika u naslovu grof ili vojvoda, i u doba cvatućeg feudalizma nikada se nisu mogli zamijeniti ni grbovi, ni naslovi, ni titule.

Nemoguće je zamisliti da bi na bilo koji način došlo do promjene grbova, jer je grb Somersetovih potpuno različit od onog obitelji Delale.

Drugi grb obitelji Kreljutić-Delale (po Heyer von Rosenfeldu)

Sasvim je sigurno da bi prvi Seymour duke of Somerset svakako sačuvao svoj obiteljski grb i njime se i te kako ponosio.

Dakle, ni taj navod ne govori u prilog postavki o dolasku Seymour od Somerseteta u Trogir, ali dopušta mogućnost promjene prezimena, na temelju izgleda grba, u Kreljutić i kasnije u Delale. U svakom slučaju ostavlja otvoreno pitanje o kojem se prezimenu u početku radilo.

Sve su obitelji privatno, a država službeno, vodile tačnu evidenciju o plemićkim porodicama i njihovim privilegijama, grbovima, naslovima. Povelje, darovnice, genealoška stabla, armales i svi slični dokumenti čuvali su se ljubomorno i u plemićkih obitelji i na dvoru. Feudalizam, kao nosilac moći plemića, traje jače ili slabije do sredine 19. st., a plemićke su titule na snazi još i sada u mnogim zemljama. Dakle, tačno su još uvijek poznati svi članovi neke plemićke obitelji a to vrijedi u punoj mjeri

baš za Engleze koji su konzervativni i visoko poštuju tradiciju. To svakako vrijedi u još većoj mjeri kad je riječ o tako visokom plemstvu, koje je bilo u rodbinskim vezama sa engleskom kraljevskom kućom. Prema tome nema sumnje da se za svakog člana obitelji Seymour duke of Somerset mogu naći tačni biografski podaci.

U tom sam se pogledu služio najpouzdanijim izvorom: *Genealogical and Heraldic Dictionary of the Peerage and Baronetage*, izdanje iz 1903. Tu je obitelji Somerset posvećena naročita pažnja i nabrojani su svi članovi obitelji po direktnoj i sporednoj liniji.

Kako se u izvorima, koji postavljaju spornu tvrdnju, uvijek citira Seymour od Somerseteta, to sam na njih usredotočio naročitu pažnju. Prvi Seymour, koji je postao vojvoda od Somerseteta, bio je sir Edward Seymour a vojvodstvo mu je podijeljeno 1546—47. On je stalno živio u Engleskoj obasipan svim mogućim častima, a u Engleskoj je i umro. Njegov stariji sin John umro je 1553. bez potomstva dok mu je drugi sin Edward umro 1593. isto tako u Engleskoj. Sinovi nisu nosili naslov vojvoda od Somerseteta, a potomci sir Edward osim toga ni vremenski ne bi mogli biti dovodeni u vezu sa Trogirom. Drugi vojvoda od Somerseteta bio je sir William koji se rodio 1588, tj. u vrijeme kada su po dokumentima navodno trogirski Somerseti već postali Kreljutići. Dakle, otpada svaka mogućnost da je neki Seymour od Somerseteta mogao doći u Trogir. Iako se cijela tvrdnja temelji baš na dolasku nekog vojvode od Somerseteta, ti genealoški podaci isključuju mogućnost da je i bilo koji drugi Seymour, s kojom drugom titulom, mogao doći u Trogir.

Tim se problemom bavio i jedan od direktnih potomaka obitelji Ante Delalle¹⁸. On postavlja ispravnu hipotezu o porijeklu imena prvog Seymoura od Somerseteta, zasnivajući je na uobičajenoj praksi da se prvorođenoj djeci nadijevaju imena oca ili djeda, što se sistematski ponavlja u dugom nizu generacija. Ako se prvi Kreljutić zvao Michael, kako je to vidljivo iz matičnih knjiga Trogira iz 1582, to se i prvi Seymour od Somerseteta, koji je mogao biti njegov djed, po svoj prilici nazivao Michael. Međutim, konfrontirajući imena u genealogiji Seymoura ne spominje se nijedan pripadnik obitelji s imenom Michael. Većinom se radi o tipično engleskim imenima Edward, John, William i dr. U drugoj pretpostavci, Delalle navodi da bi imenu Mihajlo odgovarao simbol anđela u jednom od citiranih grbova obitelji Delalle. To ne govori ništa u prilog tezi da se to odnosi na obitelj Seymour, jer oni nisu ni imali anđela u grbu, a nisu postojala ni takva imena. Dok bi se s druge strane to moglo u širokim razmjerima odnositi na nekog Mihajla Kreljutića, jer je postojanje Kreljutića dokazano.

Daljnja pretpostavka Delallea odnosi se na ime sina Mihajla Kreljutića, koji se nazivao Zuane, tj. Ivan. On to dovodi u vezu s imenom Jane Seymour koja je bila treća žena kralja Henrika VIII i majka Edwarda VI. I taj prilog je vrlo blijed i ne bi se mogao uzeti u razmatranje kao iole ozbiljnija dokumentacija.

Svakako predstavlja teškoću vremenska nedeterminiranost događaja sve do 1582, tj. do prvih podataka iz matičnih knjiga. Dolazak prvog Seymoura od Somerseteta se postavlja negdje u sredinu 16. stoljeća, a Seymouri su dobili vojvodstvo od Somerseteta 1546—47, dakle baš sredinom 16.

stoljeća. Prikazana analiza isključuje mogućnost da je bilo koji Seymour vojvoda od Somerseta došao u Trogir.

Uz sve to nameću se i mnoga druga pitanja koja ostaju bez odgovora i ne mogu se uklopiti u okvire postavljene pretpostavke. Na primjer, kako je bilo moguće da se jedan predstavnik tako visoka roda bavi profesionalno apotekarstvom i alkemijom? Seymouri su vršili visoke državničke funkcije na dvoru, imali su svoje grofovije i vojvodstva i druge prihode, pa se ne može usvojiti tvrdnja da bi se jedan od njih mogao baviti pripremanjem lijekova i da bi od tog zanata mogao kasnije živjeti u Trogiru. To je sredina 16 stoljeća, a u našim dalmatinskim gradovima su se tada već postavljali određeni zahtjevi apotekarima u vezi s njihovim stručnim znanjem, prednaobrazbom (garzuni, famulusi) i sposobnošću. Znamo da su baš u Trogiru postojale još od prve polovine 14. stoljeća tačne odredbe o kvalifikacijama koje su morali imati apotekari, i o načinu kako ih je biralo Veliko vijeće i sam knez¹⁹. Osim toga apotekari su imalo status gradskih službenika, pa je prema tome sigurno taj prvi Seymour morao biti aprobirani apotekar po svim tadanjim pravilima. Kako Seymour navodno dolazi u Trogir kao gotov apotekar, to bi trebalo pretpostaviti da je naukovanje završio u Engleskoj, a to sigurno nije bilo ni potrebno, a ni spojivo s ugledom tako visokog plemića.

Što se tiče alkemije može se dozvoliti mogućnost da se netko od tako visoka roda njome bavi ili, što je bilo još češće, da bi oni najмили kojeg alkemičara, davali mu sve mogućnosti rada da bi za njih pravio zlato. No u ovom je slučaju poenta stavljena baš na profesiju apotekar a svi su tadanji apotekari bili pomalo i alkemičari. Dakle, i ovaj momenat govori protiv postavke o dolasku jednog Seymoura u Trogir za apotekara.

Daljnje je pitanje zašto bi Seymour izabrao baš Trogir kao mjesto svoga boravka i rada. U to vrijeme već opada moć i veličina Trogira do koje se bio dovinuo u 13. i 14. stoljeću. Trogir je tada već pod dominacijom Venecije i živi u strahu od turskih upada. Izabrali Trogir umjesto toliko drugih u to doba naprednih gradova, koji su živjeli u blagostanju i sigurnosti, nema nikakva opravdanja. To su mogli diktirati samo neki, nama potpuno nepoznati, posebni razlozi.

No, uza sve to postavlja se još jedno pitanje: kako se moglo dogoditi, kad bi sve to i bila istina, da se odvjetak tako slavne obitelji zapravo izgubi u povijesti, promijenivši svoje slavno prezime i svoj grb tako da ne ostanu nikakvi tragovi u analima?

Svi izneseni dokazi govore bjelodano da nije moguće da je jedan Seymour od Somerseta osnivač obitelji Kreljutić — Delale. No, kako postoje dokazi o postojanju te obitelji i o transformaciji prezimena, postavlja se pitanje o kojem se to rodu u stvari radi?

Za odgovor na ovo pitanje zahvalan sam Bartolu Zmajiću iz Državnog arhiva u Zagrebu, jednom od naših najboljih heraldičara. Zmajić pretpostavlja da bi rod Kreljutić — Delale mogao potjecati od poznatog hrvatskog plemstva Šubića. Naime, Šubići su predstavljali stari i razgranati rod te su se dijelili na više grana, od kojih su najpoznatije Šubići — Zrinski, zatim Bribirski i Šubići od Perna. Svi su ti rodovi imali svoje grbove u kojima dominiraju raširena krila kao glavni simbol. Naročito

je upadljiva sličnost grbova Šubića od Perna, kojima u štitu preovladava stilizirani prikaz raširenih krila, negdje i sa zvijezdom, te kaciga s plaštem i krunom i raširenim krilima²⁰. Konfrontacija tih grbova s grbom Kreljutić — Delale ukazuje na prvi pogled vidljivu sličnost. Ta postavka

Grb hrvatske plemićke obitelji Šubić-Bribirski

o postanku obitelji Kreljutić — Delale mnogo je prihvatljivija i za nju govori bar jedan dokaz, koji se sastoji u velikoj podudarnosti grbova. No svakako za definitivnu potvrdu bili bi potrebni još i neki drugi dokazi.

IZVORI I KOMENTARI

¹⁹ Jerolim Buffalis, Libro d'oro. Rukopis iz 1776 godine; Friedrich Heyer von Rosenfeld, Der Adel des Königreiche Dalmatien, Nürnberg, 1873; Viktor Anton cte Duišin, Zbornik plemstva I Zagreb, 1938; Slobodna Dalmacija br. 3139 od 18. III 1955; Razni novinski članci i članci iz pera obitelji Delale. — ²⁰ Ivan Lucić: Memoire istoriche di Tragurio, Venecija, 1674. — ³ Pavao Andreis, Storia della città di Traù. Rukopis napisan između 1673 i 1676. godine, a tiskan u Splitu 1908, nastojanjem Marka Perojevića. — ⁴ Jerolim Buffalis, Libro d'oro. Rukopis 1776. Jedan se nekompletan prijepis nalazi u posjedu obitelji Slade — Šilović u Trogiru, a onaj u ostavštini obitelji Fanfogna prodat je u inozemstvo. — ⁵ Friedrich Heyer von Rosenfeld, Der Adel des Königreiche Dalmatien, Nürnberg 1873, str. 7.: „Dalle Ale ehemals Creljutich (Taf. 16), altes Geschlecht stammt angeblich aus England und soll einerlei Ursprungs mit Seymours haben? Beide führen entfernt ähnliche Wappen. Der

frühere slavische Name war Creljutich und wurde, wie bei vielen Andern, unter venezianischer Herrschaft italianisiert, auch gehörte es seit lange Zeit den adeligen Patriziate des Stadt Traù an“. — ⁶ Viktor Antun Duišin: Zbornik plemstva I, Zagreb, 1938, str. 162—164. „Delale (Kreljutić zv. Dall Ale) (prije Seymour), Stara plemićka i vlasteoska porodica Trogira (H. Ad.), u koji je došla iz Engleske polovinom 16. st., pod imenom Seymour. Prvi put se u trogirskim župskim maticama spominje g. 1582. Po grbu (i zbog teškog izgovaranja imena) S. su u Trogiru bili nazvani Kreljutić. Početkom 17. stoljeća, pod utjecajem humanizma, prezime Kreljutić bilo je italijanizirano, naime točno prevedeno u Dall Ale (od krila). Buffalis (A. At.) spominje u Trogiru plemiće Seymour od Somerseta, a budući da on nije imao razloga da poenglezi jednu trogirsku porodicu, imao je bez sumnje pouzdana vrela (G. H. I — 1 i II — 2).“ — ⁷ Ante Delalle, Nekoliko novih podataka o obitelji Dalle Ale, Glasnik Heraldike, 1938, II, 1 i 2, 14—17. — ⁸ Matica rođenih, Trogir, I svezak: „Adi X Zugno Zuane fiol. de Michel Cregliutich e di sua consorte Mandalina fu batezato“. — ⁹ Ibid.: „Adi 30 Luglio 1616 Michele figliolo di Pron Zuane Cregliutich e di sua consorte Bunava fu Batezato.“ — ¹⁰ Ibid.: „Adi 12 Zugno 1618 Zuane dalle Ale passo di questa alla miglior vita e fu sepolto in San Domingo.“ — ¹¹ Ante Delalle, Nekoliko novih podataka o obitelji Dalle Ale, Glasnik Heraldike, Zagreb, 1938, II, 1 i 2, 14—17. — ¹² Ivan Lucić, Memoire istoriche di Tragurio Venecija, 1674. — ¹³ Pavao Andreis: Storia della città di Traù, Split, 1908. — ¹⁴ Ibid.: Conti della città di Traù 1420—1797, str. 464. — ¹⁵ Friedrich Heyer von Rosenfeld, Der Adel... Grb je prikazan u tabli 16. — ¹⁶ Viktor Anton Duišin, Zbornik plemstva I, Zagreb, 1938, str. 172—164. — ¹⁷ Genealogical and Heraldic Dictionary of the Peerage and Baronetage, London 1903, str. 1404. — ¹⁸ Ante Delalle, Nekoliko novih podataka... — ¹⁹ Hrvoje Tartalja, L'histoire de la pharmacie en Yougoslavie et sa situation actuelle, Zagreb, 1959, str. 38. — ²⁰ Friedrich Heyer von Rosenfeld, Del Adel... — ²¹ Za genealoške i heraldičke podatke o obitelji Seymour of Somerset zahvaljujem Mrs Agnes—Short (bibliotekar Pharmaceutical Society of Great Britain, London). — ²² Za genealoške i heraldičke podatke o obitelji Kreljutić—Delale zahvaljujem Bartolu Zmajiću iz Državnog arhiva u Zagrebu.

IS THE PHARMACIST KRELJUTIĆ—DELALE A DESCENDANT OF THE FAMILY SEYMOUR OF SOMERSET FROM ENGLAND

Hrvoje TARTALJA

J. Buffalis, a historian from Trogir, affirms in his manuscript *Libro d'Oro* (1776) that Seymour, the duke of Somerset came to Trogir in the middle of the 16th century and that he worked there as a pharmacist and alchemist.

According to the arms which Seymour, duke of Somerset placed on the entrance of his pharmacy and which represented two wings on a red field, the inhabitants of Trogir named him Kreljutić (krela = wings). In the 17th century this name was italianised to Delale (Dalle-ale = of wings).

Based on the genealogy and comparison of the arms as well as on other proofs it became evident that Buffali's data, the duke Seymour of Somerset to be identical with Kreljutić, are not exact.

On the other side, the existence of the family Kreljutić is proved, as well as the transformation of its family name into Delale.

A new theory, based on the comparison of the arms, stresses the possibility that the family Kreljutić may descend from the Croatian gentry Šubić from Perna.

PHARMACIEN KRELJUTIĆ—DELALE DE TROGIR EST-IL LE DESCENDANT DE LA FAMILLE SEYMOUR OF SOMERSET D'ANGLETERRE

Hrvoje TARTALJA

J. Buffalis, un historien de Trogir, affirme dans son manuscrit *Libro d'Oro* (1776) que Seymour, duc de Somerset est venu à Trogir vers le milieu du XVIe siècle et qu'il a travaillé dans cette ville comme pharmacien et alchimiste.

D'après les armoiries que Seymour of Somerset a apposées à l'entrée de sa pharmacie et qui représentaient deux ailes sur un champ rouge, les habitants de Trogir l'ont nommé Kreljutić (krela = les ailes). Au XVIIe siècle ce nom s'italiennise en Delale (Delle-ale = d'ailes).

Basé sur la généalogie et la comparaison des armes ainsi que sur d'autres preuves, il ressort que les données de Buffalis, que Seymour of Somerset soit identique avec Kreljutić, sont inexactes.

D'autre part, l'existence de la famille Kreljutić est prouvée, de même que la transformation de son nom en Delale.

Une nouvelle théorie, échafaudée à la base de la comparaison des armes, permet de croire à la possibilité que la famille Kreljutić descende de la noblesse croate Šubić de Perna.